

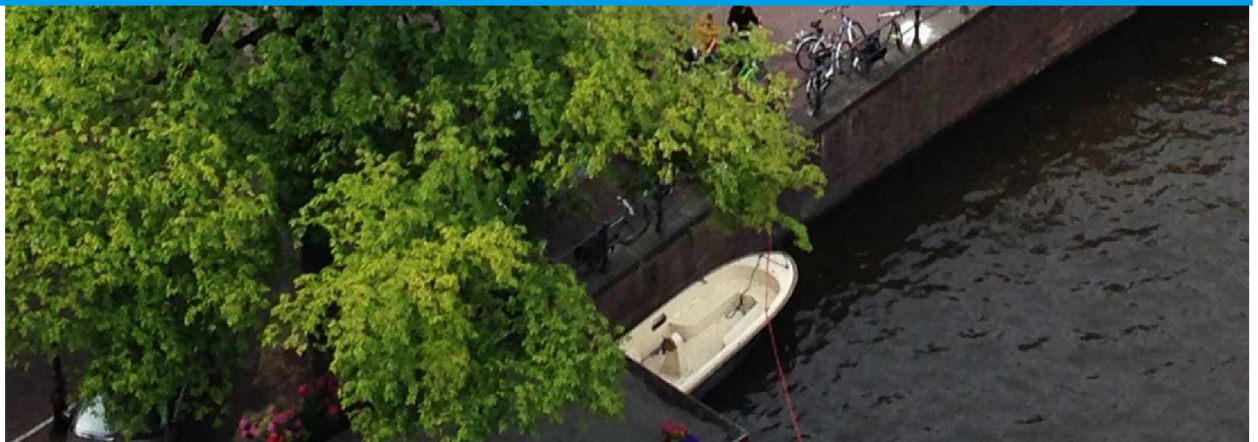

Gemeente
Amsterdam

Bekendheid Steunpunt Radicalisering 2021

Onderzoek, Informatie en Statistiek

In opdracht van Bestuur en Organisatie / OOV

Projectnummer 21292

5.1.2.e

5.1.2.e

Amsterdam, februari 2021

Foto voorzijde: Uitzicht Westertoren, fotograaf 5.1.2.e (2014)

Inhoud

Inleiding	4
Onderzoeksvraag	4
Werkwijze en respons	5
1 Bekendheid Steunpunt Radicalisering	7
1.1 Ruim acht op de tien respondenten weten dat het steunpunt bestaat	7
1.2 Inschatting van bekendheid Steunpunt Radicalisering bij collega's niet veranderd	7
2 Signalen van radicalisering	8
2.1 Men denkt vaker dan in 2019 dat eigen organisatie in aanraking met radicalisering komt	8
2.2 Helft organisaties wint extern advies in bij (vermoedens van) radicalisering	9
2.3 Ruim drie op de tien hebben wel eens een melding gedaan	10
2.4 In meeste gevallen van (vermoedens van) radicalisering geen contact met Steunpunt Radicalisering	11
3 Imago en communicatie Steunpunt Radicalisering	13
3.1 Respondenten vinden het steunpunt vaker deskundig, praktisch, toegankelijk en/of betrouwbaar	13
3.2 Meldingen en informatie bij voorkeur telefonisch	14
3.3 De coronacrisis als mogelijke bron van radicalisering en extremisme	14
4 Aanpak radicalisering vanuit organisatie	16
4.1 Meerderheid organisaties heeft aandachtsfunctionaris radicalisering	16
4.2 Bijna een op de vier heeft deelgenomen aan een training	16
4.3 Bij meerderheid is kennis toegenomen door de training	17
4.4 Bijna de helft staat open voor een training over het steunpunt	17
5 Ontwikkeling radicalisering	19
5.1 Ruim één op de vier vindt dat zij (veel) meer in aanraking komen met radicalisering dan twee jaar geleden	19
5.2 Doelgroep per jaar gemiddeld 1,7 keer in aanraking met radicalisering	20
6 Suggesties	21
6.1 Een derde heeft suggesties voor het verbeteren van het steunpunt	21
Bijlage 1 Samenstelling respons	23
Bijlage 2 Open antwoorden	24

Inleiding

De gemeente Amsterdam wil risico's en gevaar als gevolg van radicalisering tegengaan en voorkomen. Onder radicalisering wordt de bereidheid verstaan om diep ingrijpende veranderingen in de samenleving (eventueel op ondemocratische wijze) na te streven. Meldingen van radicalisering kunnen binnenkomen bij de politie of bij het Steunpunt Radicalisering (SPR). De meldingen van de politie kunnen (uiteindelijk) ook bij het Steunpunt Radicalisering terecht komen.

De doelgroep van het Steunpunt Radicalisering bestaat uit professionals die in hun werk te maken krijgen met signalen van mogelijke radicalisering, zoals docenten, jongerenwerkers, leerplichtambtenaren, politiemensen, medewerkers van religieuze instellingen en medewerkers van de GGD en GGZ.

Bij behoefte aan advies kan het steunpunt de volgende ondersteuning bieden:

- Het herkennen van signalen van radicalisering
- Advies en ondersteuning bij het omgaan met personen die mogelijk radicaliseren
- Handvatten om het gesprek aan te gaan met de radicaliserende persoon en de verbinding met deze persoon te krijgen of te behouden
- Informatie over mogelijke interventies.

Binnen de aanpak van radicalisering vervult het Steunpunt Radicalisering de volgende rollen:

- Opstellen quickscan
- Duiden casus
- Adviseren over wel of niet opnemen in casuïstiekaanpak.

Onderzoeksvraag

In 2018 deed O&S in opdracht van OOV onderzoek naar de bekendheid van het toen nog geheten Meld- en Adviespunt Polarisatie (MAP). De achtergrond van dat onderzoek was dat er in 2017 en 2018 een afname was van het aantal meldingen bij het MAP. In het onderzoek werd ingegaan op de volgende vragen:

- Is het MAP bekend bij de doelgroep?
- Hoe kan het dat het aantal meldingen daalt?
- Bestaan er bij professionals drempels om contact op te nemen met MAP?

Nu, twee jaar later, wil OOV het onderzoek opnieuw uitvoeren voor het Steunpunt Radicalisering.

Werkwijze en respons

De doelgroep van het Steunpunt Radicalisering bestaat uit professionals van onder andere de volgende organisaties:

- onderwijs
- leerplichtambtenaar
- Ouder- en Kind Centra
- (jeugd)gezondheidszorg (GGD, Ambulance, SAG)
- maatschappelijke ondersteuning (bv. Madi, SHG, MO, Thuiszorg, sociaal cultureel werk)
- jeugdzorg/-hulpverlening
- gevangeniswezen
- handhaving en toezicht / politie
- religieuze instelling
- stadsdelen

Om de doelgroep te kunnen bereiken met een online vragenlijst heeft OOV een bestand met e-mailadressen samengesteld met 650 contactpersonen bij diverse instellingen en scholen. Deze contactpersonen hebben een persoonlijke link naar de vragenlijst ontvangen. Daarnaast is er een open link naar de vragenlijst verspreid onder organisaties die niet bereid waren om e-mailadressen beschikbaar te stellen.

De vragenlijst is door O&S in samenwerking met OOV opgesteld en gaat in op:

- De bekendheid van het Steunpunt Radicalisering
- De aanwezigheid van een aandachtsfunctionaris
- Vormen van radicalisering waarmee de organisatie in aanraking komt
- Organisatie(s) waar men advies inwint of melding doet van radicalisering
- Indien van toepassing: reden om geen contact op te nemen met het Steunpunt Radicalisering
- Het imago van het Steunpunt Radicalisering (is er genoeg vertrouwen?)
- De wijze waarop men bij voorkeur contact heeft met het Steunpunt Radicalisering
- De mate waarin radicalisering wordt gesignaleerd.

De vragenlijst is ingevuld door 136 personen. Het aantal respondenten is hiermee lager dan de vorige meting (224), maar voldoende om uitspraken te doen over de bekendheid van het Steunpunt Radicalisering. Bij vergelijkingen met de resultaten van de meting uit 2019 moet er rekening mee worden gehouden dat er dit keer minder mensen uit de zorg zijn aangeschreven en meer mensen die werkzaam zijn in de reclassering of het gevangeniswezen. De achtergrondkenmerken van de respondenten staan beschreven in bijlage 1.

Respondenten naar organisatie

	aantallen		%	
	2019	2021	2019	2021
onderwijs	68	34	30	25
gemeentambtenaar (leerplicht, OOV, AcVZ, WPI, stadsdelen, overig)	17	28	8	21
politie	24	25	11	18
reclasseringsinstantie	-	20	-	15
jeugdzorg	8	9	4	7
maatschappelijke ondersteuning (bv Madi, SHG, MO, Thuiszorg)	31	6	14	4
jeugdhulpverlening (bv Spirit, Veilig Thuis, OKT)	5	3	2	2
openbaar ministerie	-	3	-	2
(jeugd)gezondheidszorg (GGD, Ambulance, GGZ, SAG)	18	2	8	1
gevangeniswezen	-	2	-	1
handhaving en toezicht	1	1	-	1
tiener-, jongeren-, meiden- of veldwerk (bv Dynamo, Combiwel, SCW)	16	-	7	-
religieuze instelling	10	-	5	-
anders	26	2	12	1
geen antwoord	-	1	-	1
totaal	224	136	100	100

1 Bekendheid Steunpunt Radicalisering

1.1 Ruim acht op de tien respondenten weten dat het steunpunt bestaat

Van de respondenten weet 82% dat het Steunpunt Radicalisering bestaat (tabel 1.1). Dit aandeel is vrijwel gelijk aan het vorige onderzoek in 2019. Een groep van 28% weet wat het steunpunt doet en waarvoor je ze kan benaderen. Van de respondenten heeft 16% zelf wel eens contact gehad met het steunpunt.

Tabel 1.1 Hoe bekend bent u met het Steunpunt Radicalisering?, procenten (n=136)

	2019	2021
ik / een collega heeft wel eens contact gehad met steunpunt	14	16
ik weet wat het steunpunt doet en waarvoor je ze kan benaderen	25	28
ik weet dat het steunpunt bestaat	41	37
ik ben niet bekend met het steunpunt	19	18
weet ik niet, geen antwoord	1	1
totaal	100	100

1.2 Inschatting van bekendheid Steunpunt Radicalisering bij collega's niet veranderd

Ook de mate waarin respondenten denken dat hun collega's die contact hebben met cliënten bekend zijn met het Steunpunt Radicalisering is niet veranderd ten opzichte van 2019. Een groep van 19% denkt dat de meesten bekend zijn met het steunpunt en 43% denkt dat dit voor de minderheid tot (bijna) niemand geldt.

Respondenten die zelf niet bekend zijn met het steunpunt, denken vaker dat (bijna) niemand bekend is met het steunpunt (26%) dan respondenten die wel bekend zijn met het steunpunt (13%).

Tabel 1.2 Kunt u schatten hoeveel van de medewerkers van uw organisatie die contact hebben met cliënten, bekend zijn met Steunpunt Radicalisering? procenten (n=136)

	zelf niet bekend met het steunpunt	zelf bekend met het steunpunt	totaal 2021	totaal 2019
(bijna) allemaal	-	4	4	6
de meerderheid	3	18	15	15
ongeveer de helft	7	15	12	12
de minderheid	32	27	26	31
(bijna) niemand	26	13	17	17
weet ik niet, geen antwoord	36	23	27	20
totaal	100	100	100	100

2 Signalen van radicalisering

2.1 Men denkt vaker dan in 2019 dat eigen organisatie in aanraking met radicalisering komt

Ruim tweederde (67%) van de respondenten geeft aan dat hun organisatie wel eens in aanraking is geweest met radicalisering en extremisme, of het vermoeden daarvan (tabel 2.1). Dit is meer dan in 2019, toen het nog om de helft ging. De toename is zichtbaar bij alle vormen van radicalisering en extremisme.

Het vaakst (60%) is men in aanraking gekomen met islamitisch extremisme, gevolgd door politiek rechts (45%) en antisemitisme (34%).

Bij de politie, reclassering en jeugdhulp denkt een overgrote meerderheid van de respondenten dat hun organisatie wel eens in aanraking komt met (vermoedens van) radicalisering en extremisme. Dit is minder het geval in het onderwijs.

Tabel 2.1 Met welke vormen van radicalisering, of het vermoeden daarvan, is uw organisatie wel eens in aanraking gekomen? Meerdere antwoorden mogelijk (%)

	onderwijs (n=34)	gemeente (n=28)	politie (n=25)	reclassering (n=20)	jeugdzorg, hulp, gezondheid (n=14)	anders	totaal 2021 (n=136)	totaal 2019 (n=197)
politiek: links	-	29	76	55	29	14	33	18
politiek: rechts	12	36	84	70	57	29	45	23
politiek: antisemitisch	12	29	80	35	36	14	34	n.b.
politiek: overig	-	18	60	35	14	14	23	n.b.
religieus: islamitisch	17	54	88	80	86	50	60	n.b.
religieus: anders	3	-	20	5	-	-	5	n.b.
religieus totaal	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	58	47
maatschappelijk: dierenrechten	-	11	64	30	7	7	20	11
maatschappelijk: milieu	-	14	64	25	-	7	19	n.b.
maatschappelijk: overig	6	18	52	40	14	14	24	n.b.
anders, namelijk	6	18	52	40	14	14	24	5
wij zijn nooit in aanraking gekomen met (vermoedens van) radicalisering en extremisme	41	11	-	5	-	7	14	33
weet ik niet, geen antwoord	21	29	12	10	7	36	19	17

Vormen van extremisme die in de categorie anders worden genoemd zijn:

- Homofobie
- Coronatheorieën/viruswaarheid
- Gewelddadigheid richting de overheid
- Christelijk

2.2 Helft organisaties wint extern advies in bij (vermoedens van) radicalisering

Circa de helft van de respondenten die in aanraking zijn geweest met (vermoedens van) radicalisering, heeft wel eens extern advies ingewonnen over hoe men hier het beste mee om kan gaan (tabel 2.2). Dit is vergelijkbaar met 2019. Men wint het vaakst advies in bij vormen van religieuze radicalisering en extremisme.

Voor extern advies gaan respondenten het vaakst naar de politie. Alleen bij islamitisch extremisme kiest men vaker voor het Steunpunt Radicalisering dan voor de politie of een andere adviseur. Andere organisaties waar advies wordt ingewonnen zijn:

- AcVZ
- collega's
- eigen (informele) netwerk
- gemeente Amsterdam
- Raad voor de Kinderbescherming
- Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE)
- LAT
- management eigen organisatie
- NCTV
- NTA
- OM
- reclasseringsinstanties (indien betrokken)
- TER-team Reclassering
- wetenschap en partners

Tabel 2.2 Uw organisatie komt in aanraking met radicalisering op het gebied van.... (zie tabel)
Is er wel eens advies ingewonnen over hoe hiermee kan worden omgegaan? meerdere antwoorden mogelijk (%)

	ja, Steunpunt Radicalisering	ja, bij politie	ja, ergens anders	totaal advies ingewonnen	nee, geen behoefte aan	nee, niet ingewonnen	weet niet / geen antwoord
politiek: links (n=44)	22	24	16	49	9	4	38
politiek: rechts (n=62)	24	31	18	52	7	5	36
politiek: antisemitisch (n=47)	26	28	13	53	11	2	34
politiek: overig (n=32)	9	28	13	41	9	9	41
religieus: islamitisch (n=82)	39	32	20	66	5	1	28
religieus: anders (n=7)	29	43	14	72	14	-	14
maatschappelijk: dierenrechten (n=27)	22	19	7	48	11	4	37
maatschappelijk: milieu (n=26)	12	23	12	42	8	4	46
maatschappelijk: overig (n=32)	22	31	9	50	9	3	38
anders, namelijk (n=8)	-	38	25	50	-	-	50

2.3 Ruim drie op de tien hebben wel eens een melding gedaan

Organisaties doen minder vaak een melding van (vermoedens van) radicalisering dan dat ze advies inwinnen. Bij (vermoedens van) islamitische radicalisering doet men het vaakst een melding (47%) en van milieuradicalisering het minst vaak (22%). Bij bijna elke vorm van radicalisering en extremisme kiest men het vaakst voor het maken van een melding bij de politie (tabel 2.3). Bij islamitisch extremisme kiest men net zo vaak voor het Steunpunt Radicalisering als voor de politie (beide 26%).

Tabel 2.3 Is er wel eens melding gedaan van radicalisering en extremisme op het gebied van? meerdere antwoorden mogelijk (%)

	ja, bij Steunpunt Radicalisering	ja, bij politie	ja, ergens anders	subtotaal melding gedaan	nee, organisatie heeft case zelf opgepakt	nee, organisatie houdt het zelf in de gaten	nee, organisatie heeft nooit actie ondernomen	subtotaal geen melding	weet niet / geen antwoord	totaal
politiek: links (n=45)	13	27	2	35	7	7	-	14	51	100
politiek: rechts (n=62)	18	24	7	37	10	3	2	15	48	100
politiek: antisemitisch (n=47)	17	26	4	36	11	2	4	17	47	100
politiek: overig (n=32)	13	28	3	33	9	13	-	23	44	100
religieus: islamitisch (n=81)	26	26	7	47	11	4	1	16	37	100
religieus: anders (n=7)	-	43	-	43	14	14	-	28	29	100
maatschappelijk: dierenrechten (n=27)	15	22	4	37	11	4	-	15	48	100
maatschappelijk: milieu (n=26)	4	15	4	22	12	8	-	21	58	100
maatschappelijk: overig (n=32)	9	25	9	36	13	6	-	19	47	100
anders, namelijk (n=8)	-	25	13	50	-	-	13	13	50	100

Andere organisaties waar weleens melding wordt gedaan van radicalisering zijn:

- AcVZ
- collega's
- DJI
- eigen netwerk
- NIFP
- OOV
- PTO-R
- Raad voor de Kinderbescherming
- Reclassering
- TER-team Reclassering

2.4 In meeste gevallen van (vermoedens van) radicalisering geen contact met Steunpunt Radicalisering

Respondenten geven aan in de meeste gevallen van (vermoedens van) radicalisering geen contact op te nemen met het Steunpunt Radicalisering (tabel 2.4). Voor alle vormen van extremisme geldt dat de grootste groep respondenten niet weet waarom er geen contact is opgenomen met het steunpunt of geen antwoord heeft gegeven op de vraag. Daarna geeft men het vaakst aan dat de organisatie zelf aan een oplossing heeft gewerkt. In grofweg een op de tien

gevallen geeft men aan niet bekend te zijn met het Steunpunt Radicalisering. Een kleine groep respondenten geeft aan twijfel te hebben over de eigen vermoedens van radicalisering en extremisme. Geen enkele respondent geeft aan het steunpunt een te licht of te zwaar middel te vinden. Ook heeft niemand onvoldoende vertrouwen in het steunpunt.

Tabel 2.4 Wat is de reden dat er geen contact is opgenomen met het Steunpunt Radicalisering over radicalisering en extremisme over de onderstaande gebied(en)? Meerdere antwoorden mogelijk (%)

	waren niet bekend met steunpunt	overzagen consequenties onvoldoende	zelf aan oplossing gewerkt	Steunpunt te zwaar middel	Steunpunt te licht middel	onvoldoende vertrouwen in het steunpunt	twijfel over de radicalisering	anders	weet niet / geen antwoord
politiek: links (n=33)	12	-	18	-	-	-	3	18	49
politiek: rechts (n=44)	16	-	23	-	-	-	2	12	48
politiek: antisemitisch (n=33)	9	-	24	-	-	-	6	9	52
politiek: overig (n=27)	4	-	19	-	-	-	7	15	56
religieus: islamitisch (n=47)	15	-	21	-	-	-	6	9	49
religieus: anders (n=5)	20	-	20	-	-	-	-	20	40
maatschappelijk: dierenrechten (n=19)	11	-	21	-	-	-	-	5	63
maatschappelijk: milieu (n=23)	4	-	22	-	-	-	4	9	61
maatschappelijk: overig (n=24)	13	-	21	-	-	-	-	13	54
anders (n=7)	-	-	-	-	-	-	-	43	57

Daarnaast geven respondenten andere redenen waarom er geen contact is opgenomen met het steunpunt.

- Er moet nog informatie vrijkomen over de kwestie voordat hulp ingeschakeld wordt
- Bij de politie wordt de melding altijd eerst bij de organisatie zelf gedaan
- Er is geen link of binding vanuit de casus/persoon met de Gemeente Amsterdam
- Binnen de eigen organisatie wordt eerst gekeken naar oplossingen
- Onvoldoende zicht op de situatie

3 Imago en communicatie Steunpunt Radicalisering

3.1 Respondenten vinden het steunpunt vaker deskundig, praktisch, toegankelijk en/of betrouwbaar

Aan de 111 respondenten (84%) die weten dat het steunpunt bestaat, is gevraagd om aan te geven in hoeverre de volgende steekwoorden van toepassing zijn op het Steunpunt Radicalisering:

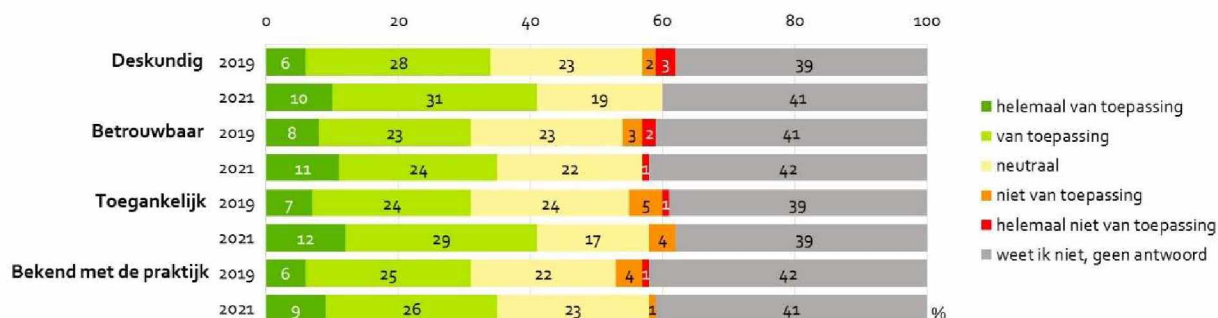
- deskundig
- bekend met de praktijk
- toegankelijk
- betrouwbaar.

De steekwoorden zijn volgens 35% tot 41% (helemaal) van toepassing (figuur 3.1). De term 'deskundig' is volgens de respondenten het meest van toepassing (41%). Daarnaast is ongeveer een vijfde neutraal en vindt een kleine groep de steekwoorden niet van toepassing. Wanneer alleen gekeken wordt naar respondenten die wel eens contact hebben gehad met het steunpunt of weten waarvoor je contact met het steunpunt kan opnemen, vinden grofweg zes op de tien de steekwoorden van toepassing.

Ongeveer vier op de tien respondenten geven aan geen antwoord te kunnen of willen geven op de vraag in hoeverre de steekwoorden van toepassing zijn. Dit zijn over het algemeen respondenten die wel weten dat het steunpunt bestaat, maar geen contact hebben gehad met het steunpunt en ook niet weten waarvoor je ze kan benaderen.

In de figuur is te zien dat alle steekwoorden volgens respondenten vaker (helemaal) van toepassing zijn in vergelijking met het onderzoek van 2019. Daarnaast is het aandeel respondenten dat de steekwoorden (helemaal) niet van toepassing vindt afgenomen.

Figuur 3.1 In hoeverre vindt u de volgende steekwoorden van toepassing op het Steunpunt Radicalisering? procenten, n= 111

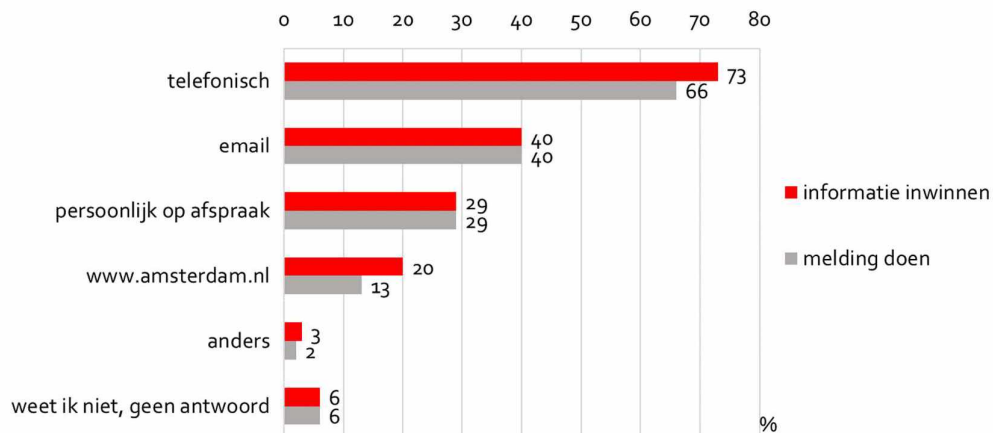

3.2 Meldingen en informatie bij voorkeur telefonisch

Voor het inwinnen van informatie heeft telefonisch contact het vaakst de voorkeur (73%). Daarna volgen e-mail (40%) en een persoonlijke afspraak (29%). Een op de vijf zou informatie willen inwinnen via de site amsterdam.nl (figuur 3.2). Van de respondenten geeft 3% de voorkeur aan een andere manier om informatie in te winnen. Zij doen beroep op hun eigen collega's of website.

Ook bij het maken van een melding gaat de voorkeur naar telefonisch contact (66%). Wederom volgen daarna e-mail (40%) en een persoonlijke afspraak (29%). De optie om een melding te maken via amsterdam.nl wordt weinig genoemd (13%).

Figuur 3.2 Op welke manier(en) zou u bij voorkeur informatie inwinnen of een melding doen bij het Steunpunt Radicalisering? meerdere antwoorden mogelijk, n=136 (%)

In het onderzoek uit 2019 gaf 49% telefonisch informatie te willen inwinnen en 34% via e-mail. De voorkeur voor deze vormen van contact is dus toegenomen sinds 2019. Aan de andere kant geeft 13% in 2021 aan informatie te willen inwinnen via de website. In 2019 was dit nog 42%. Dit aandeel is dus sterk afgenomen.

Ook voor het doen van een melding is de voorkeur voor telefonisch contact toegenomen. In 2019 was dit aandeel 57%, nu is dat 66%. Daarentegen kiezen minder respondenten voor de website dan in 2019. Toen was dit nog een op de vijf. Nu is dat 13%.

3.3 De coronacrisis als mogelijke bron van radicalisering en extremisme

Ten slotte hadden respondenten de mogelijkheid om vormen van radicalisering en extremisme onder de aandacht te brengen bij Steunpunt Radicalisering. Een groep respondenten is van mening dat er een steeds grotere polarisatie aan het ontstaan is tussen gevaccineerden en ongevaccineerden in de coronacrisis. Ook vinden sommigen dat de antivaccinatiebeweging als een vorm van radicalisering zou kunnen worden gezien. Respondenten denken dat dit nu nog niet om radicalisering en/of extremisme gaat, maar vinden het wel het bespreken waard. Zij

vinden dat vormen van polarisatie kunnen uitmonden in extremisme. Het volledige overzicht van open antwoorden is te vinden in bijlage 2.

4 Aanpak radicalisering vanuit organisatie

4.1 Meerderheid organisaties heeft aandachtsfunctionaris radicalisering

In tabel 1.3 is te zien dat 53% van de respondenten een aandachtsfunctionaris radicalisering heeft binnen de organisatie bij wie medewerkers terecht kunnen voor advies. In 2019 was dit 47%. Ongeveer een op de vijf (22%) heeft geen aandachtsfunctionaris binnen hun organisatie en 25% weet niet of hun organisatie een dergelijke functionaris heeft of beantwoordt de vraag niet.

Tabel 1.3 Heeft uw organisatie een aandachtsfunctionaris radicalisering aangesteld bij wie medewerkers terecht kunnen voor advies? N=136 (%)

	2019	2021
nee	36	22
ja, dat ben ik zelf	15	10
ja	32	43
weet ik niet, geen antwoord	17	25
totaal	100	100

4.2 Bijna een op de vier heeft deelgenomen aan een training

Van de respondenten geeft 37% aan dat er in hun organisatie een training heeft plaatsgevonden over de gemeentelijke aanpak radicalisering. Respondenten die actief zijn op het gebied van jeugdzorg, jeugdhulp of jeugdgezondheidszorg hebben het vaakst een dergelijke training gehad (71%), gevolgd door gemeenteambtenaren (50%) en medewerkers van de politie (32%). Respondenten uit het onderwijs volgden het minst vaak een training (18%). Het aandeel respondenten dat een training heeft gehad over de gemeentelijke aanpak lijkt licht te stijgen sinds 2019 (33% versus 37%).

Tabel 4.1 Heeft uw organisatie een training gehad over de gemeentelijke aanpak radicalisering? n=134

	weet niet /			totaal
	ja	nee	geen antwoord	
jeugdzorg, -hulp, -gezondheid (n=14)	71	7	21	100
gemeenteambtenaren (n=28)	50	25	25	100
politie (n=25)	32	24	44	100
reclassering (n=20)	25	35	40	100
onderwijs (n=34)	18	65	18	100
anders (n=14)	43	21	36	100
totaal 2021	37	34	29	100
totaal 2019	33	52	15	100

Respondenten met een uitvoerende functie met cliëntencontact zeggen ongeveer anderhalf keer zo vaak (43%) als hun overige collega's dat er een training heeft plaatsgevonden. Daarnaast geven bijna acht op de tien respondenten die wel eens contact hebben gehad met het steunpunt aan een training te hebben gevolgd. Dit percentage ligt veel lager onder respondenten die geen contact hebben gehad met het steunpunt (28%).

4.3 Bij meerderheid is kennis toegenomen door de training

De meerderheid van de respondenten (55%) die een training hebben gevolgd over de gemeentelijke aanpak van radicalisering geeft aan dat hun kennis over radicalisering en de aanpak daarvan hierdoor is toegenomen. Daarbovenop is in de onderstaande tabel (4.2) te zien dat 45% van de respondenten aangeeft dat zij meer bewustwording hebben gekregen over radicalisering sinds het volgen van de training. Ruim een op tien (12%) vindt dat hun kennis gelijk is gebleven.

In vergelijking met het vorige onderzoek geeft nu een kleinere groep aan dat hun kennis is toegenomen of dat er meer bewustwording is.

Tabel 4.2 Wat was het effect van de training op de kennis over radicalisering en de aanpak daarvan? Meerdere antwoorden mogelijk, n=49

	2019	2021
kennis toegenomen	74	55
meer bewustwording	58	45
kennis gelijk gebleven	5	12
weet niet, geen antwoord	4	8

4.4 Bijna de helft staat open voor een training over het steunpunt

Ongeveer de helft (48%) van de respondenten geeft aan dat hun organisatie openstaat voor een training (tabel 4.3). Hierbij is 38% geïnteresseerd in een gemeentelijke aanpak training en 17% is geïnteresseerd in een training over inhoudelijke onderwerpen met betrekking tot het Steunpunt Radicalisering. Drie op de tien geven aan geen behoefte te hebben aan een training en 23% weet het niet of geeft geen antwoord op de vraag. Een kleine groep doet een suggestie voor een inhoudelijke training. Zij zouden interesse hebben in welke vormen van radicalisering en extremisme voorkomen in de samenleving en hoe deze herkend zouden kunnen worden. Daarnaast zouden zij trainingen willen volgen over hoe het steunpunt bereikt kan worden.

Tabel 4.3 Voor welke training(en) zou uw organisatie open staan? Meerdere antwoorden mogelijk, n=38

	2021
gemeentelijke aanpak radicalisering	38
steunpunt inhoudelijke onderwerpen	17
geen behoefte aan training	30
weet ik niet, geen antwoord	23

Van de respondenten die openstaan voor een training zegt bijna twee derde één keer per jaar een training te willen volgen. Bijna een kwart wil minder dan één keer per jaar een training volgen en 9% juist vaker dan één keer per jaar.

In 2019 gaf men vaker aan meer dan 1 keer per jaar een training te willen volgen dan in 2021 (20% versus 9%). Daarentegen geeft een grotere groep in 2021 aan een keer per jaar een training te willen volgen (64%) dan in 2019 (52%).

Tabel 4.4 Hoe vaak zou er behoefte zijn aan training? procenten, n=22

	2019	2021
vaker dan 1 x per jaar	20	9
1 x per jaar	52	64
minder dan 1x per jaar	18	23
geen behoefte aan training, we hebben al interne training	1	-
weet niet / geen antwoord	9	5
totaal	100	100

5 Ontwikkeling radicalisering

5.1 Ruim één op de vier vindt dat zij (veel) meer in aanraking komen met radicalisering dan twee jaar geleden

In tabel 5.1 zien we dat ruim een op de vier (26%) het gevoel heeft dat hun organisatie (veel) meer in aanraking komt met (vermoedens van) radicalisering en extremisme dan twee jaar geleden. In 2019 was dit aandeel 21%. Drie op de tien denken dat zij niet meer of niet minder in aanraking zijn gekomen met (vermoedens van) radicalisering en 7% is van mening dat dit (veel) minder is. Bijna vier op de tien weten de vraag niet te beantwoorden.

De politie en reclasseringsinstanties hebben het vaakst het gevoel dat hun organisaties (veel) meer in aanraking komen met (vermoedens van) radicalisering en extremisme (resp. 68% en 30%).

Tabel 5.1 'Als u uitsluitend kijkt naar uw eigen werkomgeving: heeft u het gevoel dat uw organisatie in Amsterdam meer of minder in aanraking komt met radicalisering en extremisme dan 2 jaar geleden?' n=135 (%)

	veel meer	meer	niet meer, niet minder	minder	veel minder	weet niet / geen antwoord	totaal
politie (n=25)	12	56	20	-	-	12	100
reclassering (n=20)	5	25	25	10	5	30	100
gemeenteamttenaren (n=28)	-	21	25	4	-	50	100
jeugdzorg, -hulp, -gezondheidszorg (n=14)	-	7	36	-	14	43	100
onderwijs (n=34)	-	6	41	3	3	47	100
anders (n=14)	-	21	29	-	-	50	100
totaal 2021	3	23	30	4	3	38	100
totaal 2019	4	17	44	6	4	25	100

Daarnaast is de respondenten gevraagd hoe zij omgaan met (vermoedens van) radicalisering en extremisme in vergelijking met twee jaar geleden. Hieronder staan de antwoorden samengevat. Een volledige lijst van de open antwoorden is te vinden in bijlage 2.

- Aanscherping van de lijnen met het netwerk
- Informatie vaak bijwerken
- Bij vermoedens wordt er vaker contact gezocht met de aandachtsfunctionaris
- TER Unit aangesteld
- Meer bewustwording over vormen van radicalisering en extremisme
- Monitoren van wat er in de samenleving speelt
- Betere bereikbaarheid Steunpunt Radicalisering
- Opleiden van collega's op het gebied van radicalisering en extremisme

5.2 Doelgroep per jaar gemiddeld 1,7 keer in aanraking met radicalisering

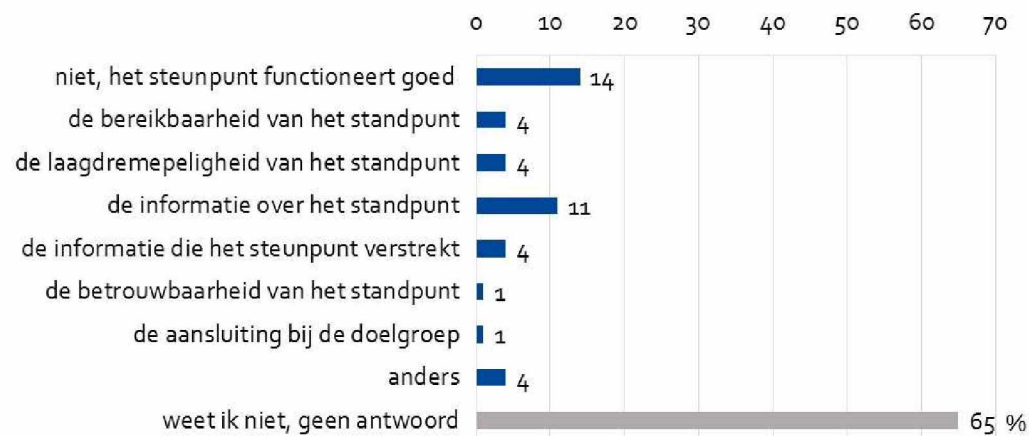
De respondenten is gevraagd een inschatting te maken van het aantal keer dat zij de afgelopen 12 maanden hebben vermoed te maken te hebben met radicalisering. Bijna driekwart weet de vraag niet de beantwoorden (73%). Van de 136 respondenten hebben er 37 een inschatting gemaakt. Deze 37 respondenten vermoeden gezamenlijk 62 keer te maken te hebben gehad met radicalisering. Dit is gemiddeld 1,7 keer per respondent. Vanwege het lage aantal respondenten is dit cijfer indicatief en niet te vergelijken met de vorige meting. De vraag werd in 2019 beantwoord door 151 respondenten (67%). Het gemiddelde kwam toen op 1,9.

6 Suggesties

6.1 Een derde heeft suggesties voor het verbeteren van het steunpunt

Ten slotte is de respondenten gevraagd hoe zij het (gebruik van) het steunpunt zouden verbeteren. Van de respondenten geeft 14% aan niks te willen veranderen aan het steunpunt. In 2019 was dit aandeel 9%. Ruim een op de vijf (21%) is van mening dat het steunpunt zich zou kunnen verbeteren op één of meerdere vlakken. De respondenten denken dat de meeste winst te behalen valt op het gebied van informatie over Steunpunt Radicalisering. Ook geeft een enkeling aan verbetering te wensen op het gebied van bereikbaarheid, laagdrempeligheid of informatieverstrekking. Daarnaast is opvallend dat twee op de drie aangeven de vraag niet te kunnen beantwoorden.

Figuur 6.1 Hoe zou u (het gebruik van) het Steunpunt Radicalisering verbeteren?, meerdere antwoorden mogelijk, n= 136 (%)

Respondenten hadden de mogelijkheid om verbeteringsuggesties in te brengen. Een volledig overzicht van de open antwoorden is te vinden in bijlage 2.

- Bereikbaarheid:
 - Meer informatie over waar medewerkers heen kunnen met vragen
- Laagdrempeligheid:
 - Ruimere beschikbaarheid van aanspreekpunten
 - Het steunpunt zou langs kunnen gaan bij politieafdelingen om kennis te maken
- Informatie over het standpunt:
 - Bekendheid vergroten
 - Doelen/werkwijze steunpunt duidelijker maken
 - Informatie over hoe een melding gemaakt moet/kan worden
 - Helder en overzichtelijk presenteren (bij organisaties, via media, via de website)

- Informatieverstrekking van het steunpunt:
 - Wat er gebeurt na het maken van een melding
 - Reclame maken (via nieuwsbrief of sociale media)
- Betrouwbaarheid van het steunpunt:
 - Goed blijven communiceren
 - Duidelijker communiceren of een melding in behandeling wordt genomen
- Anders:
 - Bekendheid over wat voor deskundigen er werken bij het steunpunt
 - Inzicht in gegevensverwerking en transparantie
 - Meer samenwerken

[Geef tekst op]

Bijlage 1 Samenstelling respons

De vragenlijst is door 134 respondenten volledig ingevuld. Hieronder staan kort hun achtergrondkenmerken weergegeven.

De meerderheid (53%) heeft een uitvoerende functie met cliëntencontact en 37% heeft een leidinggevende functie. De groep met een functie in de categorie anders heeft over het algemeen een bestuurlijke functie of is projectleider.

Respons naar organisatie en type functie

	uitvoerende	uitvoerende	Leidinggevende		geen	totaal	totaal (%)
	functie zonder cliëntencontact	functie met cliëntencontact	functie	anders	antwoord		
jeugdzorg en (jeugd)gezondheidszorg	1	6	1	2	-	10	8
maatschappelijke ondersteuning	1	2	1	1	-	5	4
politie en handhaving	6	14	3	3	-	26	19
gevangenis	-	-	1	1	-	2	2
onderwijs en leerplicht	3	6	22	2	1	34	25
gemeente (ambtenaar)	4	6	1	1	-	12	9
reclasseringsinstantie	-	18	1	1	-	20	15
anders	7	5	7	5	1	25	19
totaal	23	57	37	16	2	134	100
totaal (%)	17	43	28	12	1	100	

Organisaties in de categorie anders zijn:

- AcVZ
- Directie OOV
- ICT
- Onderzoek
- Ouder en Kindteam

Van de respondenten is 10% een aandachtsfunctionaris radicalisering.

Bijlage 2 Open antwoorden

Hoe zou u (het gebruik van) het Steunpunt Radicalisering verbeteren?

Bereikbaarheid

- Er is weinig bekendheid onder de professionals.
- i.p.v. één aandachtsfunctionaris, ieder team een contactpersoon.
- Misschien nog meer bekendheid/naamsbekendheid?
- Misschien een keer informatie of voorlichting geven zodat wij jullie eerder weten te bereiken
- Onbekend waar je moet zijn

Laagdrempeligheid

- Bekendheid en ruime beschikbaarheid
- Betere (brede) communicatie
- Kom eens langs op de basisteams van de politie
- Meer bekendheid
- Voorlichting in alle sectoren van de maatschappij

Informatie over het steunpunt

- Bekendheid vergroten
- Betere bekendheid
- Betere bekendheid wat het SPR doet en wat een melding voor gevolg kan krijgen
- Bij de laatste casus had het steunpunt geen toegevoegde waarde, dat vond ik jammer
- Bij veranderingen informatie delen.
- Blijven herhalen en communiceren met organisaties
- De informatie over het steunpunt breder verspreiden
- Door het steunpunt beter bekend te maken bij deelnemende organisaties en bevolking
- 5.1,2,e en overzichtelijk
- Het is onvoldoende duidelijk wat de werkwijze is van het steunpunt
- Meer bekendheid
- Meer bekendheid
- Reclame maken
- Voorlichtingen / info bij collega's
- Wat kan je er vragen
- Zichtbaarheid, bekendheid.

Informatieverstrekking

- Bij zelfde doelgroep korte lijnen.
- Ik hoor er nooit iets over.
- Meer actief informatie delen, nieuwsbrief o.i.d.
- Missie en visie
- Waar zij voor staan

- Waarom een zaak wel of niet in behandeling wordt genomen o.b.v. beperkte informatie

Betrouwbaarheid

- Door beter met partners te communiceren
- Het wel of niet van een melding in regie nemen

Aansluiting

- Iets meer uitleggen wat radicalisering is en dichter op de doelgroep zitten en dus ook vanuit hun perspectief kijken

Anders

- Bekendheid in de keten?
- Bekendheid over wat voor deskundigheid er aanwezig is.
- Bekendheid verbeteren
- Inzicht geven in manier van registreren, gegevensverwerking, transparantie in werkwijze
- Meer het samenwerkingsverband opzoeken en wat we voor elkaar kunnen betekenen
- Wat wel en niet door het steunpunt besproken en besloten kan worden

Hoe gaat uw organisatie om met vermoedens van radicalisering en extremisme ten opzichte van twee jaar geleden?

- Aanscherping van de lijnen met het netwerk en kennis en informatie up-to-date houden.
- Bij vermoedens wordt er contact gezocht met onze aandachtsfunctionaris. In eerste instantie met hem sparren en dan eventueel inzet van de afdeling Radicalisering.
- Binnen onze organisatie komt het zeer weinig voor, omdat alle casussen worden doorverwezen naar het TER team van Reclassering Nederland. Daardoor is er ook weinig aandacht voor, terwijl er misschien wel vermoedens zijn. Ik denk wel dat collega's er alert op zijn, maar misschien ook te weinig informatie hebben om radicalisering te herkennen
- De vermoedens m.b.t. radicalisering worden nog steeds in eerste instantie besproken met het team/orthopedagoog en indien nodig met de aandachtsfunctionaris radicalisering. Wat betreft extremisme is er nog een hoop te winnen.
- Dit zijn best gedetailleerde vragen die je alleen kan beantwoorden als je dagelijks met deze thema's werkt. Er zijn in mijn organisatie projectleiders Sociale Veiligheid aangesteld per stadsdeel, maar volgens mij waren die er 2 jaar geleden ook al.
- Door corona lijkt dit nu echt geen thema in onze school te zijn.
- Er is een TER Unit ingesteld en een BCC (buitencategorie) Unit. Hierdoor genereren wij expertise en kunnen wij intern en extern adviseren.
- Er is geen beleid voor zover ik weet. De meeste klanten met dit profiel gaan naar een andere reclasseringsorganisatie.
- Er is meer deskundigheid en inzet/menskracht voor
- Er is nu een adviespunt waar medewerkers terecht kunnen.
- Er wordt informatie ingewonnen bij het Steunpunt Radicalisering en zo nodig wordt er melding gedaan.
- geen aanleiding om dit te veranderen
- Geen idee.
- Geen veranderingen. Vaak overleggen we met mensen van de TER unit

- Heel goed
- Het lijkt niet aan de orde te zijn
- Het wordt eerder bespreekbaar gemaakt met mij als aandachtfunctionaris binnen de organisatie.
- Hetzelfde
- Hetzelfde
- Hetzelfde, wij komen er niet veel mee in aanraking.
- Hetzelfde, eerst informatie verzamelen, ophalen bij derden indien nodig en dan bepalen/standpunt innemen
- Hetzelfde. We zijn goed in het vroeg signaleren van problematiek. We merken dat het probleem vandaag de dag niet speelt en we hebben zicht op al onze leerlingen
- Hogere attentiewaarde
- In principe hetzelfde, we winnen advies in en spreken af hoe we ermee omgaan.
- Informatie verzamelen, zo nodig optreden en zo mogelijk delen met partners
- is geen onderwerp van gesprek in mijn organisatie.
- Meer alert
- Meer bewust door kennis steunpunt Radicalisering e door kennis vanuit collega's
- melden, analyseren en bejegening bepalen
- Men weet elkaar beter te vinden en ook degenen die aandachtsfunctionaris zijn.
- monitoring
- Monitoring van wat er in de samenleving speelt.
- niet aan de hand geweest
- niet anders
- Niet anders dan twee jaar geleden.
- Niet anders.
- N.v.t.
- Op dezelfde manier, met behulp van het zorgteam, de ouders en de leerling zelf.
- Op dezelfde wijze In ieder gebiedsteam in Amsterdam is een aandachtsfunctionaris radicalisering die door collega's kan worden aangesproken m.b.t. signalering/casuïstiek/doorverwijzing.
- op dezelfde wijze, wordt gesignaleerd in casuïstiek
- Repressief door op te treden en preventief door onderzoek te doen en te de-escaleren.
- Scherper, uitgebreider
- Speciale afdeling, maar bestaat volgens mij al langer dan 2 jaar
- Steunpunt en aanpak radicalisering is nu meer bekend en beter bereikbaar
- Ten opzichte van 2 jaar geleden zou ik het niet weten maar wij hebben wel al enige tijd een TER Unit
- Thema is bekender
- Veel alerter. Signalen worden eerder opgepakt en actie worden eerder uitgezet
- Via een consult met de eigen medewerker op dit gebied.
- We hebben een gespecialiseerde unit.
- We weten door een eerdere casus op welke punten we moeten letten en weten ook dat we het zelf bespreekbaar moeten maken. Dit doen we ook
- we weten inmiddels het steunpunt te vinden en er zijn mensen binnen de organisatie getraind
- Wij trainen onze (nieuwe) collega's in het herkennen. bij vermoeden of het inwinnen van advies kan er contact opgenomen worden met de aandachtsfunctionaris
- wij zoeken altijd de samenwerking met onze ketenpartners.

- Wordt serieuzer genomen.
- Zelfde aanpak
- Zelfde wijze, opwerken van informatie en per casus duiden, wat het betekent
- Zijn diverse afdelingen, die zich ermee bezighouden.
- Zolang wij het intern aankunnen met de expertise die we hebben en in huis hebben doen we dat. Is het "te groot" of te "complex" zoeken wij altijd ondersteuning.

Het Steunpunt Radicalisering kan benaderd worden voor advies, ondersteuning en melding wanneer u vragen heeft of zich zorgen maakt over radicalisering en extremisme. Zijn er vormen van radicalisering en extremisme die u ziet en onder de aandacht wil brengen van het Steunpunt Radicalisering?

- Alert blijven op vormen van polarisatie die kunnen uitmonden in extremisme
- Antivaccers en anti-overheiddenkers
- Antisemitisme LGBTQ
- De anti-vaccinatie beweging kan naar mijn mening als vorm van radicalisering gezien worden.
- De antivax 'lobby'/sfeer onder veel de Nederlands/Marokkaans collega en ouders. De vraag is of dit radicaal is, maar wel het bespreken waard.
- De dreigementen via de mail van groepen met extreme ideeën over de situatie rondom Coronamaatregelen
- de twee groepen die steeds meer tegenover komen te staan gevaccineerden en niet-gevaccineerden
- Grote ontevredenheid bij mensen vanwege coronamaatregelen die al bijna 2 jaar van kracht zijn
- Het gaat mij eerst om meer info.
- Ik maak mij zorgen over polarisatie en verharding van de maatschappij in het algemeen. Dat is m.i. een klimaat waarbinnen radicalisering en extremisme kan groeien. In de post-coronatijd verwacht ik dat dit onderwerp dus echt meer aandacht nodig heeft.
- Ik werk zelf niet op de afdeling radicalisering, maar ga er vanuit dat jullie onderling regelmatig overleggen/contact met elkaar hebben.
- Ja
- ja, de polarisatie rondom de QR-code, waardoor uitsluiting binnen de samenleving gemeengoed gaat worden.
- Je ziet bij jongeren normvervaging. Geweld, afpersing of straatroof is bespreekbaar, wordt verheerlijkt. Ook openlijk een discriminerende mening hebben is iets wat onder jongeren opvalt.
- Niet in het bijzonder
- Op dit moment niet. Daar waarvan toepassing wordt deze in gebracht via de weegploeg
- Op dit moment niet.
- Radicalisering door gebrek aan perspectief voor jongeren op alle fronten (werk, wonen, onderwijs, je recht halen: kansengelijkheid, bezuiniging op sociale regelingen en vangnetten, verregaande digitalisering van systemen, communicatie die niet aansluit/is afgestemd, etc.)
- Radicalisering in criminaliteit
- Veel gedetineerden die Lichtelijk Verstandelijk Beperkt zijn worden in aantallen groter. Door de grotere aantallen van deze doelgroep zijn er ook meer signalen
- Wij hadden een INCEL melding, hier had het steunpunt geen kennis van.

Gemeente Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Bezoekadres:

5.1.2.e

1012 GL Amsterdam

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

www.ois.amsterdam.nl